

non raro confudisse; 3° animam nimis materialem fecisse, illam fatalitati *organismi* subjiciendo, siquidem omnis actio voluntaria non est nisi quædam cerebri excitatio.

Quanta ex hinc mala defluant consecutaria nemo non videt.

Plures medici celebriores ac physiologistæ systema Gall ex ipsa scientia confutarunt, Walter, Sæmmering, Gordon, Barclay, Magendie, Foville, etc., propugnaverunt conformationem cranii formam cerebri non repræsentare; diversorum organorum functiones negaverunt, et innumera facta systema istud impugnantia congesserunt.

Doctor Gall accusationem *materialismi* repellere tentavit, et reipsa fatendum est doctrinam ejus non necessario *materialismum* importare, quamvis ea, prout ab ipso exhibita fuit, sæpius illum sapiat. Dici enim potest mentem spiritualem esse, et excitationibus organicis præsertim circa operationes intellectuales non infallibiliter moveri.

Inter eos qui systema doctoris Gall amplexi sunt, plures sic illud intelligunt, et scientiam *craniologie* habent tantum ut conjecturalem. Sed alii nihil in eo vident præter merum *materialismum* aut saltem *fatalismum*, libertatis eversorem, quem profiteri non dubitant.

Quidam *cranioscopiam* abnegantes, admiserunt *cerebroscopiam*, id est, aperto capite post mortem, cerebrum inspicientes, de inclinationibus quibus obnoxius fuit defunctus judicant. Nec istud systema, ex supra dictis, probari potest.

CAPUT QUARTUM.

DE MENTIS HUMANÆ DESTINATIONE.

Ex demonstratis constat mentem a corpore prorsus esse distinctam, nulla partium aggregatione compo-

sitam, sed omnino simplicem, et ideo dissolutione partium perire non posse, sicut corpus. Vel igitur destructioni corporis superest, vel in nihilum a Deo statim reducitur.

Tria inquirenda naturaliter nobis hic occurrunt, videlicet, 1° an mens humana, destructo corpore, necessario pereat, vel pro altera reservetur vita; 2° an altera futura sit vita beata vel misera, secundum uniuscujusque opera; 3° an futura sit æterna, adeo ut mens reipsa immortalis esse debeat. Duo posteriora in tertia parte hujus operis convenientius examinabuntur, postquam boni et mali moralis existentiam astruxerimus. Primum itaque solum disquisitioni statim subjecturi sumus.

ARTICULUS UNICUS.

UTRUM MENS, DESTRUCTO CORPORE, NECESSARIO PEREAT,
AN VERO PRO ALTERA RESERVETUR VITA.

Notandum 1° omnes homines morituros esse: *Statutum est hominibus semel mori* (Hebr. ix, 27), et experientia omnium temporum hanc sententiam confirmat.

Notandum est 2° hominem ut talem revera destruendum esse per mortem. Homo enim est totum ex corpore et anima mirabili unione junctis compositum: soluta hac utriusque substantiæ unione, jam non existit homo, sicut non existit domus quando sejunctæ et dispersæ sunt partes quibus constabat.

Notandum est 3° corpus dissolvi quidem per mortem, et in varias abire partes, igneas, aereas, aquosas et terrenas; sed nullam partem *annihilari*. Ita saltem generaliter philosophi, qui contendunt nullam materiæ atomum in nihilum reverti.

Notandum est sufficere ut solidis rationibus demonstremus dissolutionem corporis *annihilationem* animæ non importare; tunc enim corruet præcipuum fundamentum argumentorum incredulitatis contra alterius

vitæ existentiam quam revelatio et ratio aperte manifestant, ut infra ostendemus.

PROPOSITIO.

Dissolutio corporis annihilationem animæ non importat.

Prob. 1°. Omnibus argumentis quibus demonstratur mentem esse substantiam a corpore distinctam. Si enim a corpore sit distincta, nulla est ratio cur cum illo necessario pereat, ut evidens est. Ideo qui volunt animam esse perituram, contendunt eam esse materialem, vel materiæ modificationem. Ergo, etc.

Prob. 2°. Mens deterioris esse non debet conditionis quam corpus: attamen si penitus destrueretur per mortem, deterioris esset conditionis quam corpus, siquidem corpus non annihilatur, sed tantum dividitur. Ergo, etc.

Prob. 3°. Mens non perit necessario cum corpore, si absque corpore percipi possit existens: atqui mens percipi potest existens absque corpore. Plurimæ enim sunt ejus facultates quæ nullam habent connexionem necessariam cum corpore; v. g., activitas, libertas, voluntas, facultates percipiendi, comparandi, judicandi, reflectendi, ratiocinandi, etc. Certum est enim corpus magis obesse quam prodesse exercitio hujusmodi facultatum: ergo mens concipi potest has exercens facultates, proindeque existens absque corpore. Ergo, etc.

Prob. 4°. Corpus per seipsum est iners et cujuslibet motus ac operationis incapax; animæ igitur datum non fuit ut illam regeret, sed anima regendo corpori præfixa fuit, et de facto illi imperat, illud ducit et reducit, ad hoc vel istud applicat pro nutu suo: atqui repugnat substantiam corpori tam præstantem absque illo existere non posse. Ergo, etc.

Prob. 3°. Quæcumque futura sit humanæ mentis con-

ditio post mortem, certum est illam non tantum regendo corpori fuisse destinatum; nam habet facultates pure speculativas regendo corpori inutiles: atqui sapientissimus illius conditor eximias hujusmodi facultates ipsi non contulisset, si tantummodo regendo corpori eam destinasset; ergo propter alium finem creata est. Ergo, etc.

Solvuntur objectiones.

Obj. 1°. Mens cum corpore cœpit existere, omnes vices ejus sequitur: ergo cum illo perire debet.

R. 1°. *Nego ant.* Licet enim mens communiter vices corporis sequatur, non tamen iisdem semper subjicitur; v. g., non semel videntur homines debiles et infirmi, qui nihilominus animo præstantes sunt ac strenui.

R. 2°. *Nego conseq.* Mens enim in exercitio facultatum suarum a dispositionibus corporis summopere pendet; hinc patet cur vices ejus sequi videatur: at inde non sequitur illam cum corpore perituram esse. Ergo, etc.

Obj. 2°. Juxta multos celebres philosophos, essentia mentis sita est in cogitatione: atqui mens in cogitando pendet a corpore: ergo destructo corpore, evanescit.

R. 1°. *Dist. maj.* Juxta multos mens substantia essentialiter cogitans, *conc.*; tota essentia mentis est in cogitatione, *nego maj.* Etenim Cartesiani dicunt quidem mentem essentialiter cogitare, sicut materia essentialiter est extensa: at non contendunt totam essentiam mentis in cogitatione sitam esse. Præterea, opinio Cartesianorum non omnibus arridet; a multis e contra nunc rejicitur.

R. 2°. *Dist. min.* Mens in omnibus cogitationibus suis pendet a corpore, *nego min.*; in aliquibus, *subdist.*: ex libera Dei institutione, *concedo*; ex natura sua, *nego min.* Itaque 1° falsum est mentem in omni-

bus cogitationibus suis a corpore esse dependentem; inter ipsius enim cogitationes multæ, a sensibus non oriuntur, ut probavimus p. 470. 2º Non diffitemur alias a sensibus oriri, sed ex libero Dei institutione, non vero ex natura animæ; nulla quippe est proportio inter sensationes animæ et varia corporis organa; ergo ad ordinationem Dei semper recurrendum est ut illarum causa efficiens assignetur. Porro Deus, qui eas mediantibus organis producit, easdem sine organis producere potest. Ergo, etiamsi concederetur cunctas mentis sensationes, ideas et operationes, in præsentis rerum ordine, a sensibus pendere, insulse concluderetur mentem cum corpore necessario perituram esse.

Inst. Si anima non interiret cum corpore non adeo mortem reformidaret. Ergo, etc.

R. Nego ant. Nam 1º Deus voluit ut anima regeret corpus et conservationi illius jugiter invigilaret, hoc universalis experientia testatur: atqui nihil magis conservationi corporis oppositum est quam mors. Non mirum est ergo si tantopere mens eam formidet. 2º Mens plenam habere non potest securitatem pro altera vita; formidanda quippe sunt suprema Dei judicia, ut postea dicemus. Ergo, etc.

CAPUT QUINTUM.

DE BELLUIS.

Infinita numero sunt entium organis instructorum species, quæ primum naturæ regnum constituunt, nempe regnum animale. Eas per ordinem describere proprium est auctorum qui de natura specialiter tractare sibi proponunt. Metaphysici autem, de entibus a natura corporea segregatis disserentes, examinant tantum an in cunctis animalibus, sicut in homine, aliqua

existat substantia a corpore distincta, et quæ sint ejus facultates vel potentia.

Descartes et cum ipso pauci philosophi contendunt belluas mera esse automata, a Deo perfectissime constructa, in quibus nullum est internum sensationis principium. Asserunt singulas earum operationes totidem esse mechanicos effectus: externa objecta, inquit, vel tenues particulae e corporibus exeantes, organa belluarum tangunt, fibras ac nervos commovent, musculos excitant, sicque varios eorum motus producent, juxta leges ab ipso Creatore constitutas.

Nonnulli inter recentes, philosophorum nomine immerita decorati, affirmare non erubescunt bestias homini æquales vel superiores esse, et ab eis solummodo organis differre. Sic in primis La Métrie, Helvétius, d'Holbach, Diderot, etc.

Alii vero, tum veteres, tum recentiores, communissime docent quoddam inesse belluis principium operationis a corpore distinctum et tamen a mente humana essentialiter diversum.

Quamvis a tuendis opinionibus speculativis caute abstinendum esse communiter duxerimus; præcipuas tamen quæstiones de belluis prætermittere nolumus; quædam enim sunt scitu necessaria et adversus incredulos probanda. Quid sentiamus per tres sequentes propositiones aperiemus: 1º Cartesianorum opinionem confutabimus; 2º hominem essentialiter differre a belluis demonstrabimus; 3º principio sensationum et operationum a materia distincto donari belluas ostendemus.

PROPOSITIO PRIMA.

Belluæ non sunt mera automata, ut fingit Descartes.

Prob. Si belluæ mera sint automata, nullas experiuntur sensationes: operationes earum sunt effectus pure mechanici, proprie non vivunt. Atqui hæc tria repugnare videntur.

1º Repugnare videtur belluas non experiri sensa-

tiones. Vox enim naturæ firmissimum est veritatis argumentum : atqui vox naturæ docet belluas sentire. Unanimis enim populorum consensus est vox naturæ, siquidem in sola natura omnes populi sibi consentiunt : atqui unanimis populorum consensus semper fuit belluas reipsa sentire. Quis enim a risu se cohibere posset si Cartesianæ hypotheseos defensorem audiret asserentem ; v. g., canem baculo percussum non magis dolere quam truncum arboris qui feriretur, non magis lætari si ampla carnis portio ipsi esurienti projiciatur, quam arborem vel brassicam ad cujus radices aqua infunderetur ? Et sit de cæteris. Ergo, etc.

2° Non minus repugnare videtur diversas belluarum operationes esse totidem effectus pure mechanicos. In mechanicis enim accurata semper est proportio inter causam et effectum, et eadem causæ in iisdem circumstantiis similes effectus producant ; at in hypothesi quam impugnamus, utraque hæc regula violaretur.

1° *Accurata non existeret proportio inter causam et effectum.* Tunc enim variæ belluarum operationes solo corporum aut corpusculorum tactu determinarentur : atqui non sic determinantur ; v. g., apis ex alveo egreditur, assurgit, vadit, redit, circuit, ad flores sibi convenientes apte se dirigit, mel et ceram colligit, cruribus accommodat, varia itinera percurrens non errat, ad alvearium et ad propriam mansiunculam redit. Quis crediderit solis particulis floribus emissis tot motus apis determinari ? Idem ratiocinium de multis aliis institui potuisset.

2° *Eadem causa in iisdem circumstantiis similes non haberet effectus.* Canis, v. g., videt dominum arma venationis arripientem, lætabundus exultat, saltibus frequenter repetitis aliisque signis evidenter manifestat se ultra modum oblectari. Si idem faciat extraneus, canis manet tristis et nullum desiderium currendi manifestat. Si dominus quoddam objectum

perdiderit, aut alicubi, sive casu, sive de industria, reliquerit, et aliquo modo indicaverit cani, mox signo domini obediens, currit, quærit, objectum invenit, ore capit et illud ad dominum portat vel trahit. Alienus eodem signo utatur, animal audiet, vel conspiciet, sed non parebit ; eadem tamen est causa physica, eadem sunt circumstantiæ, et effectus valde dissimilis. Ita et in multis aliis. Ergo 2°, etc.

3° Repugnare videtur belluas non vivere, sed mera esse instrumenta : nam 1° sæpe dicuntur in Scriptura viventes, animam viventem habentes, manducantes et bibentes ; v. g., Gen., 1, 20 : *Producant aquæ reptile animæ viventis... Creavitque Deus omnem animam viventem... ut sint vobis in escam... et universis quæ moventur in terra in quibus est anima vivens ut habeant ad vescendum.* 2° Belluæ sæpe exhibentur non ut motum ab aliis entibus accipientes, sed ut seipsa moventes, quod dici non potest de machinis. 3° Occiduntur et moriuntur : porro machinæ non occiduntur nec moriuntur. Ergo 3°, etc.; aliunde, etc. Ergo, etc.

Solvuntur objectiones.

Obj. 1°. Licet in industria valde finiti sint homines, mirabilia tamen efficiunt automata quamdam animalium speciem exhibentia ; sic, v. g., celebris Vaucanson fabricavit hominem tibia ludentem, anatem manducantem et natantem, etc ; ergo a fortiori non repugnat Deum, cujus infinita est sapientia, tam mirabiliter constituisse bestias, ut, licet mera automata, cunctas tamen functiones suas apprime exercerent.

R. 1°. Negari possunt consequens et consequentia : machinæ enim mirabiliter constructæ sequi possunt leges nobis ignotas ; at contra leges physicas evidenter cognitæ non agunt. Verum si bestię mera automata essent, contra leges physicas nobis evidenter cognitæ agerent, ut ostendimus. Ergo, etc.

R. 2°. Totum præsens argumentum concedi posset, et nihil contra nos inde sequeretur. Præcipuum enim fundamentum quo innitimur, sunt verba Scripturæ et universalis populorum consensus: porro, quidquid de potentissima Dei industria dicatur, fundamentum istud non concutitur. Quæcumque enim fingatur hypothesis, certum est Deum positive nos in errorem impellere non posse: atqui si bestię, in præsentium rerum statu, mera essent automata, Deus positive nos impelleret in errorem; universali namque et invincibili propensione, proindeque ipsa natura, constanter ferimur ad judicandum bestias sentire, a machinis et plantis multum differre: Scriptura id confirmat. Ergo, etc.

Et vero, de existentia sensationum aliorum hominum non judicamus, nisi quia operationibus eorum externis invincibiliter ferimur ad credendum eos reipsa sentire: atqui eosdem actus externos, servata proportione, videmus belluis ac in hominibus: ergo, pronuntiare debemus eas sentire.

Inst. 1°. Mens humana non agit in corpus, sed Deus occasione volitionum mentis varios motus immediate producit in corpore: atqui hos motus absque anima producere posset: ergo nihil vetat quin belluæ mera similiter sint automata.

R. 1°. Opinione probabili major nititur. Ergo merito poi non potest principium.

R. 2°. *Dist. min.* Hos motus, seclusa anima, Deus producere posset, sed eadem propensio in nobis non existeret, *conc.*; et eadem propensio existeret, *nego min.* Si enim universalis, constans et invincibilis propensio nos falleret, nihil esset certum in mundo, et aliunde error in ipsum Deum refunderetur, quod repugnat: at universali, constanti et invincibili propensione ferimur ad judicandum motus externos hominum naturalem habere connexionem cum mentis existentia, et eadem propensione judicamus bestias sentire: quicumque ergo illas velut automata, machi-

nas sensu destitutas, aut plantas habendas esse affirmaret, eo ipso naturæ voci adversaretur. Ergo, etc.

Inst. 2°. Quædam plantæ ut sensitiva, heliotropium, etc., veros sensibilitatis characteres exhibent, et tamen non sentiunt. Ergo a pari, etc.

R. Nego ant. Hujusmodi plantæ dicuntur quidem sensitivæ, quia nonnulli effectus physici, quamdam analogiam cum motibus animalium exhibentes, in eis conspiciuntur: at nemo credidit unquam eas revera sentire et ejusdem naturæ esse ac animalia. Ergo, etc.

Quædam animalium aut vegetalium species ita ad se invicem accedunt, ut difficile sit judicare ad quod genus pertineant; talis est polypus aquæ dulcis: verum in eo casu dubium est de facto. Si revera illæ species ad regnum animale pertineant, plus minusve sentiunt, juxta propriam constitutionem. Si vero inter vegetalia constituentur, non magis sentiunt quam lignum silvarum vel olus hortorum. Inter mineralia; quædam ad plantas accedere videndur: inter plantas, quædam ad animalia; et animalium species augentur in perfectione et ita crescunt ut appropinquare videantur ad hominem, qui tamen solus ratione præditus, Deum totius perfectionis fontem agnoscit et honorem ei debitum reddit.

PROPOSITIO SECUNDA.

Homo essentialiter differt a belluis.

Prob. Tenendum est quippe hominem essentialiter differre a belluis, si earum dominus constituatur, solus sit ad imaginem Dei coaditus, et plurimas habeat facultates sibi essentielles quæ nunquam in belluis inveniuntur: atqui homo belluarum constituitur dominus, solus ad imaginem Dei, etc.

1° Belluarum dominus constituitur: Gen., 1, 28: *Dominamini piscibus maris, et volatilibus cæli, et universis animantibus quæ moventur super terram.*

2° Solus ad imaginem Dei fuit conditus: sic enim ait Deus, postquam omnes bestias creavit, Gen., I, 26: *Faciamus hominem ad imaginem et similitudinem nostram, et præsit piscibus maris et volatilibus cæli et bestiis terræ*. Insuper in Scriptura homo ut essentialiter a belluis diversus semper exhibetur.

3° Plurimas habet facultates sibi essentielles quæ nunquam visæ sunt in belluis. Omnes enim homines natura habent facultates percipiendi, ideas comparandi, de convenientia aut disconvenientia earum pronuntiandi, a particularibus ideis ad generaliora principia assurgendi, mirabiles conclusiones inde deducendi, ideas signis arbitrariis manifestandi, ope reflexionis et colloqui cum aliis hominibus, in variis artibus et scientiis multum proficiendi, præterita, præsentia et futura attentione, complectendi, in abstractionibus versandi, non solum de existentia, sed de ipsa possibilitate rerum disserendi, propositiones de bono in genere et de veritate instituendi: Deum creatorem suum contemplantur, infinitas perfectiones ejus investigant, alias ab aliis deducunt, firmissimis argumentis eas defendunt; illum adorant, venerantur, laudibus extollunt, deprecantur, gratias illi agunt, etc.; legem naturalem cognoscunt, malum morale execrantur, bonum illis placet, etc.: atqui nullis signis manifestant belluæ tales se habere facultates; scientiis prorsus extraneæ sunt, de speculativis non ratiocinantur, nec ratiocinia nostra percipiunt, nullum progressum in artibus ab origine mundi fecerant, eodem modo semper agunt, sive junioris, sive provec-tioris sint ætatis; eodem modo castores ædificant, aves nidificant, apes mellificant, canes venantur, equi currunt, etc.; eundem morem singulæ species jugiter servant; omnes de propria conservatione, de speciei propagatione tantum sollicitæ sunt, et nullæ Deum cognoverunt. Unde legitime infertur hominem factum esse propter Deum, et belluas propter hominem, ut

Scriptura et universalis traditio expresse docent. Ergo, etc.

Solvuntur objectiones.

Obj. 1°. Si belluæ eadem ac nos haberent organa, forte exercerent facultates nostris similes: ergo non constat eas ab homine essentialiter differre.

R. Nego ant. Mutatio enim organorum naturam animæ non mutaret; atqui animia belluina præclaras mentis humanæ facultates certe non habet. Nullo enim indicio eas unquam manifestavit; atqui repugnat belluas perfectis hujusmodi facultatibus donari et eas nunquam exercere; repugnat illas esse rationales et ad conditionem brutorum a Creatore damnari.

Insurper, organa non desunt belluis ut intellectuales exercerent facultates, si illas possiderent: tam perfecte et sæpe perfectius vident, audiunt, odorantur, gustant, et sentiunt quam homines; habent linguam et pulmones: quid ergo eis deest ut loquantur, discurrant, etc.? non organa, sed animæ facultates. Denique tam invincibiliter judicamus belluas ratione destitui, quam fiducialiter pronuntiamus eas sentire. Ergo, etc.

Inst. Belluæ educantur et discunt, intra eandem speciem aliæ multo facilius quam aliæ instituuntur: ergo intelligentiæ characteres exhibent.

R. Dist. consequens. Apparentes intelligentiæ characteres exhibent, *concedo*; veros et reales, *nego*. Etenim non negamus belluas esse doloris et voluntatis capaces, objecta jam visa recognoscere, præteritas sensationes, data sensibili occasione, reminisci. Hinc sequitur eas gaudere perceptibilitate quæ cum sensationum memoria juncta est, spontaneos motus edere, appetere, aversari, casus similes expectare. Adest etiam in belluis instinctus, ita ut plures earum operationes, quæ evidentem intelligentiam præ se ferre videntur, ex solo instinctu repetendæ sint: sic omnia

ejusdem speciei individua eadem prorsus ratione semper agunt, nec vel minimum immutant in modis sese conservandi et suis necessitatibus consulendi. Quamvis nonnullæ regi, institui et educari possint, hæc artificiosa institutio tota fundatur in experientia quam per sensationes circa objecta sensibilia acquirunt. Ista autem experientia consistit in necessaria connexione inter apparentiam sensibilem objectorum et quasdam belluarum actiones. Unde nulla in eis comparatio, nulla deliberatio, nulla electio, nulla proprie dicta vis cogitandi aut intelligentia. Ergo, etc.

PROPOSITIO TERTIA.

Belluæ re ipsa habent animam a corpore distinctam et immaterialem, sed ratione destitutam.

Prob. Utraque pars hujus propositionis ex duplici propositione antecedente evidenter sequitur. Etenim 1° certum est, ex prima propositione, belluas non esse mera automata, sed sensationes experiri: atqui materia non est sensationis capax, nec a fortiori operationum quæ in belluis deprehenduntur. Ergo 1°, etc. 2° Anima belluina ratione est destituta: id ex secunda propositione constat. Ergo, etc.

At petunt philosophi quæ sit natura hujus principii immaterialis apud belluas existentis, et sibi non consentiunt. Alii enim dicunt illud posse duntaxat sentire, non vero comparare, judicare, deliberare et eligere: alii autem contendunt illud quemdam habere gradum intelligentiæ, ratiocinii et etiam libertatis circa objecta physica, ad conservationem individuorum et ad obeundas functiones quibus singulæ species fuerunt destinatæ.

Ultima hæc opinio minime probabilis videtur, et primam, quæ communiter docetur, retinendam esse arbitramur ob rationes in responsis ad superiores difficultates a nobis allatas.

Veruntamen omnes bestię, quemadmodum organis physicis multum a se invicem discrepant, sic industria, aptitudine, intelligentia, mansuetudine aut feritate, fidelitate, etc., inter se differunt.

Mirabilis est Deus in cunctis operibus suis, licet finis ab eo intentus sæpe nos lateat. Si quæretur a nobis cur tot creaverit bestias quæ hominibus inservire non possunt, cur eas sic aut fecerit, respondebimus nos finem ab eo intentum ignorare, sed in omnibus, etiam in minimis, manifestos infinitæ sapientiæ characteres relucere. Vide *Anti-Lucretium*, lib. 7.

Solvuntur objectiones.

Obj. 1°. Levit., xvii, 10 et 11, Deus esum sanguinis prohibet, quia anima carnis in sanguine est; et in Deuter., xii, 23: *Cave*, inquit, *ne sanguinem comedas; sanguis enim eorum pro anima est; et idcirco non debes animam comedere cum carnibus.* Ergo, etc.

R. Nego conseq. Nam anima in his locis sumitur pro vita animali, quæ, tam in hominibus quam in belluis, ita annexa est sanguini, ut, effuso sanguine, vel circulatione ejus cessante, mors sequatur. Idcirco Deus dicit per Moysen, Levit., xvii, 14: *Sanguinem universæ carnis non comedetis, quia anima carnis in sanguine est.* Hæc verba de cunctis entibus viventibus intelliguntur, ac proinde de vita animali. Deus autem esum sanguinis prohibuerat, ut Israelitæ ab omni crudelitate magis essent alieni. Ergo, etc.

Obj. 2°. Si anima belluarum sit immaterialis, debet esse immortalis: atqui hoc repugnat. Ergo, etc.

R. Nego maj. Ex eo enim quod anima belluina a corpore sit distincta, recte concluditur dissolutionem corporis illam non destruere, non autem illam futuram esse immortalem: ad hoc quippe necessarium foret ut positivis argumentis ostenderetur Deum velle eam conservare: atqui nulla sunt humujosdi argu-

menta in gratiam belluarum, quæ Deum ignorant et ordini morali prorsus extraneæ sunt. Ergo, etc.

Inst. 1°. Nulla pars materiæ *annihilatur*, sed tantumnovas induit formas: ergo, a pari, anima belluina, quæ nobilior est materia, *annihilari* non debet.

R. Nego conseq. et paritatem. Ratio disparitatis est quod, dissoluto corpore, materia ad aliquem finem destinata esse non desinat; tunc enim ejusdem fit naturæ ac cætera elementa ex quibus constatur mundus, ac proinde eandem habet destinationem. Contra vero, anima concessa est belluis ut earum conservationi invigilaret, easque in obeundis functionibus dirigeret: nullis indiciis manifestat se ad sublimiorem finem destinari: porro, cessante fine propter quem fuit creata, statim in nihilum proprio pondere labi debet. Ergo, etc.

Quidam metempsychosim pro belluis admittunt, ita ut, una moriente, anima ejus in aliud corpus eo instanti alicubi formatum transeat. Systema istud non demonstratur falsum; igitur admitti potest si magis arrideat, quamvis nulla ratione positiva innitatur.

Inst. 2°. Multæ belluæ plus experiuntur doloris quam jucunditatis in hac vita: atqui justitia Dei id permittere non potest nisi futura sit vita in qua hæc inordinatio reparetur. Ergo, etc.

R. 1°. Nego conseq. 1° Enim belluæ non recordantur præterita, nisi imperfecte; non prævident futura, dolorum cordis et animi sunt expertes, mœroribus non afficiuntur: atqui hæc multo vividius nos excruciant quam dolores physici; « On ne se tue point pour » les douleurs de la goutte, inquit Rousseau (*Emile*, » l. I, t. I, p. 39): il n'y a guère que celles de l'âme » qui produisent le désespoir. »

2° Belluæ de seipsis tantum sollicitæ sunt, consimilium miseriis non compatiuntur, in servitutum rediguntur, catenis obruuntur; ad opera vilia adhibentur, post multos labores aliis dominis traduntur, pu-

blice in foro exponuntur et venduntur, sed hæc non æstimant nec sentiunt: occiduntur, sed de actis non poenitentes, de venturis non anxie, momentaneum dolorem experiuntur; flagellantur et pro fidei servitio non semel mala recipiunt, sed ingratitude hominum non percipiunt, nec ideo de tali agendi ratione tristantur. Si injucundis sensationibus afficiuntur, mox gratis recreantur, et sic quædam compensatio fere semper instituitur.

3° Multæ bestię minori sensu percipiuntur quam homines, ut ex plurimis experienciis constare videtur. Sic araneis, muscis, scarabæis, etc., pes, ala, crus integrum frangitur vel eruitur, et nihilominus bestiola movetur, et abit fere sicut nihil sibi accidisset; leve dat signum doloris. Fatemur tamen hanc rationem pro majoribus speciebus non valere.

R. 2°. Nego min. Quoniam belluæ conservationi suæ perpetuo invigilare debent, necesse fuit ut de his quæ sibi conveniunt per sensationes gratas et de noxiis per sensationes ingratas monerentur; dolores igitur, quas experiuntur, ex ipsarum constitutione naturali oriuntur. Si quædam ultra modum ab hominibus excruciantur, id per accidens evenit, et Deo tribui non potest, sed hominibus qui sæpe ordinationem Dei sapienter institutam deturbant. Ergo, etc.